

Datum van
inontvangstneming

:

07/12/2021

Zaak C-618/21

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

30 september 2021

Verwijzende rechter:

Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

30 augustus 2021

Verzoekende partijen:

AR

BF

ZN

NK Sp. z o.o., s.k.

KP

RD Sp. z o.o.

Verwerende partijen:

PK SA

CR

SI SA

MB SA

OL SA

SI SA

EZ SA

Voorwerp van de procedures in de hoofdgedingen

- 1 Het voorwerp van deze vijf zaken is het bedrag van de schadevergoeding die ten gevolge van een verkeersongeval wordt geëist van de verzekeringsonderneming van de als houder van een motorrijtuig wettelijk aansprakelijke partij. In een van de zaken is het voorwerp de herstelling van de schade die het gevolg is van een defect aan een garagepoort die, bij het naar beneden komen, een voertuig heeft vernield. De overwegingen van de verwijzende rechter met betrekking tot schade als gevolg van ongevallen hebben ook betrekking op deze schade.

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

- 2 De prejudiciële vragen betreffen de omvang van de rechtstreekse vordering neergelegd in artikel 18 van richtlijn 2009/103/EG, die personen die materiële schade of lichamelijk letsel hebben geleden met betrekking tot het verkeer van motorrijtuigen kunnen instellen tegen de verzekeraar van de wettelijk aansprakelijke partij.

Prejudiciële vragen

- 3 „1. [M]oet artikel 18 juncto artikel 3 van richtlijn 2009/103/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven en de controle op de verzekering tegen deze aansprakelijkheid aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling op grond waarvan een persoon die materiële schade heeft geleden en die gebruikmaakt van een rechtstreekse vordering tot herstel van schade aan zijn voertuig naar aanleiding van deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen die is ingesteld tegen de verzekeringsonderneming van de wettelijk aansprakelijke partij, van de verzekeringsonderneming slechts schadevergoeding ten bedrage van het werkelijke en actuele verlies kan verkrijgen, dat wil zeggen het verschil tussen de waarde van het voertuig in de staat vóór het ongeval en de waarde van het beschadigde voertuig, vermeerderd met de daadwerkelijk gemaakte gerechtvaardigde kosten om het voertuig te herstellen en andere daadwerkelijk gemaakte gerechtvaardigde kosten ten gevolge van het ongeval, terwijl hij, indien hij het herstel van de schade rechtstreeks van de aansprakelijke persoon zou vorderen, van deze persoon, naar eigen keuze, in plaats van een schadevergoeding zou kunnen eisen dat het voertuig wordt teruggebracht in de staat waarin het zich bevond vóór het ontstaan van de schade (herstelling door de aansprakelijke zelf of door een door hem betaalde garage)?
2. [I]ndien de vorige vraag bevestigend wordt beantwoord: moet artikel 18 juncto artikel 3 van richtlijn 2009/103/EG van het Europees Parlement en de Raad

van 16 september 2009 betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven en de controle op de verzekering tegen deze aansprakelijkheid aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling op grond waarvan een persoon die materiële schade heeft geleden en die gebruikmaakt van een rechtstreekse vordering tot herstel van schade aan zijn voertuig naar aanleiding van deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen die is ingesteld tegen de verzekeringsonderneming van de wettelijk aansprakelijke partij, van de verzekeringsonderneming, in plaats van een schadevergoeding ten bedrage van het werkelijke en actuele vermogensverlies, dat wil zeggen het verschil tussen de waarde van het voertuig in de staat vóór het ongeval en de waarde van het beschadigde voertuig, vermeerderd met de daadwerkelijk gemaakte gerechtvaardigde kosten om het voertuig te herstellen en andere daadwerkelijk gemaakte gerechtvaardigde kosten ten gevolge van het ongeval, slechts een bedrag kan verkrijgen ter hoogte van de kosten om het voertuig terug te brengen in de staat waarin het zich bevond vóór het ontstaan van de schade, terwijl hij, indien hij het herstel van de schade rechtstreeks van de aansprakelijke persoon zou vorderen, van deze persoon, naar eigen keuze, in plaats van een schadevergoeding zou kunnen eisen dat het voertuig wordt teruggebracht in de staat waarin het zich bevond vóór het ontstaan van de schade (en niet slechts het verstrekken van middelen met het oog daarop)?

3. [I]ndien vraag [1] bevestigend en vraag [2] ontkennend wordt beantwoord: moet artikel 18 juncto artikel 3 van richtlijn 2009/103/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven en de controle op de verzekering tegen deze aansprakelijkheid aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling op grond waarvan de verzekeringsonderneming waarbij de eigenaar van een voertuig dat is beschadigd naar aanleiding van deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen een verzoek heeft ingediend tot betaling van hypothetische kosten die hij niet heeft gedragen maar die hij had moeten dragen indien hij ervoor had gekozen het voertuig terug te brengen in de staat waarin het zich bevond vóór het ongeval, de mogelijkheid heeft:

- a. deze betaling afhankelijk te stellen van de voorwaarde dat de persoon die materiële schade heeft geleden aannemelijk maakt dat hij werkelijk van plan is het voertuig op een bepaalde manier, bij een bepaalde monteur, tegen een bepaalde prijs voor de onderdelen en de dienst te herstellen, en om deze middelen rechtstreeks over te dragen aan die monteur (of aan de verkoper van de voor de herstelling benodigde onderdelen) onder voorbehoud van terugbetaling indien het doel waarvoor het geld is betaald, niet wordt bereikt; zo niet:
- b. deze betaling afhankelijk te stellen van de verplichting van de consument om binnen de overeengekomen termijn aan te tonen

dat hij de betaalde middelen heeft gebruikt voor de herstelling van het voertuig of om deze aan de verzekeringsonderneming terug te betalen; zo niet:

- c. na betaling van die middelen met vermelding van het doel (de gebruikswijze) ervan en na het verstrijken van de tijd die de persoon die materiële schade heeft geleden, nodig heeft om het voertuig te laten herstellen, van hem te eisen dat hij aantoont hoe die middelen voor de herstelling zijn besteed, of dat hij ze terugbetaalt

– om de mogelijkheid uit te sluiten dat de persoon die materiële schade heeft geleden door die schade verrijkt wordt?

4. [I]ndien vraag [1] bevestigend en vraag [2] ontkennend wordt beantwoord: moet artikel 18 juncto artikel 3 van richtlijn 2009/103/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven en de controle op de verzekering tegen deze aansprakelijkheid aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling op grond waarvan een persoon die materiële schade heeft geleden en die geen eigenaar meer is van het beschadigde voertuig omdat hij het heeft verkocht en in ruil daarvoor geld heeft ontvangen en het dus niet meer kan herstellen, van de verzekeringsonderneming van de wettelijk aansprakelijke partij in dat verband geen betaling kan eisen van de herstellingskosten die nodig zouden zijn om het voertuig terug te brengen in de staat waarin het zich bevond vóór het ontstaan van de schade, en zijn vordering beperkt is tot vergoeding door de verzekeringsonderneming van het werkelijke en actuele vermogensverlies, dat wil zeggen het verschil tussen de waarde van het voertuig in de staat vóór het ongeval en het bedrag dat de verkoop van het voertuig heeft opgeleverd, vermeerderd met de daadwerkelijk gemaakte gerechtvaardigde kosten om het voertuig te herstellen en andere daadwerkelijk gemaakte gerechtvaardigde kosten ten gevolge van het ongeval?”

Aangevoerde bepalingen van gemeenschapsrecht

- 4 Richtlijn 2009/103/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven en de controle op de verzekering tegen deze aansprakelijkheid: artikel 3, tweede tot en met vierde alinea, en artikel 18.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

- 5 Ustawa - Kodeks cywilny (wet houdende het burgerlijk wetboek; hierna: „k.c.”) van 23 april 1964: artikel 361, artikel 363, lid 1, artikel 415, artikel 480, artikel 822, leden 1 en 4, artikel 824¹, lid 1, en artikel 826, lid 1.

Artikel 361:

lid 1: Degene die verplicht is de schade te vergoeden is enkel aansprakelijk voor de normale gevolgen van het handelen of nalaten dat tot de schade heeft geleid.

lid 2: Tenzij de wet anders bepaalt of anders is overeengekomen bestaat de schade binnen deze grenzen uit de verliezen die de benadeelde heeft geleden en de voordelen die hij had kunnen verkrijgen indien hem de schade niet was berokkend.

Artikel 363, lid 1:

De schade moet, naar keuze van de benadeelde, worden vergoed hetzij door herstel in de vorige toestand hetzij door betaling van een passende geldsom. Indien herstel in de vorige toestand niet mogelijk is of indien dit voor degene die verplicht is de schade te vergoeden tot buitensporige moeilijkheden of kosten zou leiden, is de vordering van de benadeelde beperkt tot een uitkering in geld.

Artikel 822:

lid 1: Met een verzekering tegen wettelijke aansprakelijkheid verbindt de verzekeraar zich tot het betalen van een in de overeenkomst bepaalde vergoeding voor de schade die aan derden is toegebracht en jegens wie de verzekeringnemer of verzekerde aansprakelijk is.

lid 4: Een persoon die recht heeft op een schadevergoeding in verband met een gebeurtenis die wordt gedekt door een verzekering tegen wettelijke aansprakelijkheid kan de vordering rechtstreeks tegen de verzekeraar instellen.

Artikel 824¹, lid 1:

Tenzij anders is overeengekomen mag het door de verzekeraar uit hoofde van de verzekering betaalde geldbedrag niet hoger zijn dan de geleden schade.

- 6 Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (wet op de verplichte verzekering, het verzekeringsgarantiefonds en het Poolse bureau voor motorrijtuigenverzekeraars van 22 mei 2003; hierna: „wet op de verplichte verzekering”): artikel 13, lid 2, artikel 19, lid 1, artikel 22, lid 1, artikel 34, lid 1.

Artikel 13, lid 2:

Bij de verplichte verzekering tegen wettelijke aansprakelijkheid wordt de vergoeding betaald binnen de grenzen van de wettelijke aansprakelijkheid van de verzekerden. Het in het contract bepaalde bedrag van de waarborg mag niet worden overschreden.

Artikel 19, lid 1:

Een persoon die materiële schade heeft geleden in verband met een gebeurtenis die wordt gedekt door een verplichte verzekering tegen wettelijke aansprakelijkheid kan de vordering rechtstreeks tegen de verzekeringsonderneming instellen. De verzekeringsonderneming stelt de verzekerde onmiddellijk in kennis van de ingestelde vordering.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 7 Verzoekers vorderen de betaling van (niet gemaakte) hypothetische herstellingskosten; de verzekeraars concluderen tot afwijzing van de vorderingen.
- 8 Verzoekers voeren aan dat de schadevergoeding, naargelang hun keuze, moet bestaan uit ofwel het verschil in waarde tussen het beschadigde en het niet-beschadigde voertuig; ofwel de door hen daadwerkelijk gemaakte gerechtvaardigde kosten om het voertuig te herstellen; ofwel de door hen niet gemaakte kosten die zij hadden moeten dragen indien zij ervoor hadden gekozen het voertuig volledig te herstellen. Voorts zijn zij van mening dat de keuze volledig vrij is, zodat niets eraan in de weg staat dat schadevergoeding wordt gevorderd ten bedrage van de nog niet gemaakte (hypothetische) herstellingskosten, hoewel zij helemaal niet van plan zijn deze kosten te maken, of zij ze niet kunnen dragen, wat ertoe zou leiden dat de totale waarde van hun vermogen (een voertuig dat niet of tegen een goedkoper bedrag is hersteld dan wel een uit de verkoop ervan verkregen prijs en het uitgekeerde bedrag van de kosten van een volledige herstelling) ingevolge de schadevergoeding groter zou zijn dan vóór de schade.
- 9 De verzekeringsondernemingen betogen in wezen dat de schadevergoeding niet hoger mag zijn dan de werkelijk geleden schade, dat wil zeggen het verschil tussen de waarde van het vermogen zonder het ongeval en de werkelijke waarde van het vermogen van de benadeelde. Volgens deze opvatting kan de benadeelde naargelang zijn keuze aanspraak maken op ofwel het verschil tussen de waarde van het niet-beschadigde voertuig en de waarde van het ten gevolge van het ongeval beschadigde voertuig – indien hij het voertuig niet heeft hersteld en in het bezit is van het wrak (waarbij, indien hij het verkocht heeft, de prijs voor het wrak beschouwd wordt als de waarde van het wrak, indien de benadeelde zorgvuldig heeft gehandeld); ofwel het bedrag van de gemaakte kosten voor de herstelling van het voertuig (voor zover deze gerechtvaardigd zijn), voor het geval hij het voertuig met eigen middelen heeft hersteld; ofwel het bedrag dat met bovengenoemde bedragen overeenkomt, voor het geval de benadeelde het

voertuig gedeeltelijk herstelt. In geen van de bovengenoemde gevallen mag de benadeelde zich echter verrijken door de schade.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 10 In het nationale recht bestaat er geen twijfel over het beginsel van volledige vergoeding van de schade. Volgens dit beginsel beoogt de schadevergoeding het vermogen van de benadeelde terug te brengen in de staat zoals het zou hebben bestaan indien de schade niet was opgetreden. De schadevergoeding omvat dus zowel de door de benadeelde geleden verliezen (damnum emergens, daling van activa of stijging van passiva) als de ten gevolge van de schadeveroorzakende gebeurtenis gederfde winst (lucrum cessans). De zogenaamde differentiële methode (verschilmethode) voor het vaststellen van de omvang van de schadevergoeding is algemeen aanvaard. Volgens deze methode komt het bedrag van de schadevergoeding overeen met het verschil tussen de (hypothetische) waarde van het vermogen van de benadeelde zoals het zou hebben bestaan indien de schade niet was opgetreden, en de werkelijke waarde van het vermogen van de benadeelde op het tijdstip van de vaststelling van de schadevergoeding. Degene die verplicht is de schade te vergoeden is aansprakelijk voor de normale gevolgen van het handelen dat tot de schade heeft geleid, dat wil zeggen niet alleen voor de rechtstreekse gevolgen en niet alleen voor de gevolgen die onmiddellijk na de schadeveroorzakende gebeurtenis aan het licht zijn gekomen.
- 11 Niettegenstaande het voorgaande staat het nationale recht de benadeelde toe om van degene die verplicht is de schade te vergoeden in plaats van een schadevergoeding (verba legis „betaling van een passende geldsom”) het herstel in de vorige toestand te eisen, dat wil zeggen een prestatie in natura, bijvoorbeeld – in geval van schade aan een voertuig – de herstelling of de vervanging ervan door een onbeschadigd voertuig. Een dergelijk recht kan van belang zijn voor benadeelden die niet beschikken over de voor de herstelling noodzakelijke financiële middelen (deze kunnen pas later via een schadevergoeding worden teruggevorderd).
- 12 Het is van belang dat elk van de twee vormen van vergoeding waarin het Poolse recht voorziet, tot gevolg heeft dat het vermogen van de benadeelde wordt teruggebracht tot de waarde dat het zou hebben gehad indien de schade niet zou hebben bestaan, zonder dat de benadeelde zich kan verrijken. Dit zorgt voor een afweging tussen de belangen van benadeelden (zij hebben de mogelijkheid om de gevolgen van de schade voor het vermogen volledig ongedaan te maken) en degenen die tot schadevergoeding gehouden zijn (zij worden niet zwaarder belast dan noodzakelijk is om de schade volledig te herstellen).
- 13 Hoewel bovengenoemde beginselen over het algemeen geen twijfel doen rijzen, is in de rechtspraak van de Poolse rechterlijke instanties naar aanleiding van zaken waarin vergoeding wordt gevorderd van schade aan voertuigen door verkeersongevallen, rechtspraak ontstaan die in strijd is met die beginselen, op

grond waarvan de eigenaar van een voertuig dat buiten zijn schuld is beschadigd, van de verzekeringsonderneming van de wettelijk aansprakelijke partij de hypothetische (niet gemaakte) kosten kan eisen die hij zou moeten dragen indien hij ervoor had gekozen het voertuig volledig te herstellen. Volgens deze rechtspraak is het van geen belang of de benadeelde zijn voertuig heeft hersteld of van plan is het te herstellen. Het is zelfs van geen belang of dit potentieel mogelijk is, want zelfs aan benadeelden die hun voertuig reeds hebben verkocht en dit dus zelfs hypothetisch niet kunnen herstellen, wordt een vergoeding toegekend ten bedrage van de hypothetische herstellingskosten, die aanzienlijk hoger is dan de door de differentiële methode bepaalde schade aan het vermogen van de benadeelde.

- 14 De rechter merkt op dat de rechtspraak die rechtsvragen doet rijzen is ontwikkeld in de periode van de socialistische economie (jaren zestig van de twintigste eeuw), in omstandigheden waarin er geen vrije markt, noch daarmee verbonden financiële diensten waren, waarin er een ontoereikend aanbod van voertuigen was, en dat die rechtspraak de vanuit sociaal oogpunt noodzakelijke bescherming van de rechtmatige belangen van benadeelden tot doel had.
- 15 In de huidige socio-economische realiteit leidt de afwijking van de algemene beginselen van het schadevergoedingsrecht in een specifieke categorie van zaken, zoals verkeersongevallen, tot een aantal negatieve gevolgen. Ten eerste stelt zij de benadeelde partij in staat zich te verrijken door de schade, hetgeen onbillijk is. Ten tweede kan zij leiden tot een ongerechtvaardigde verrijking van garages die herstellingen zonder contante betaling uitvoeren, die nadat zij van de benadeelde een vordering tot schadevergoeding bij de verzekeringsonderneming hebben verkregen, een vergoeding kunnen eisen die niet overeenkomt met een marktconforme vergoeding in de vorm van de werkelijke kosten die zij hebben gemaakt om de herstelling uit te voeren, vermeerderd met een redelijke marge, maar (ongeacht de kwaliteit van de herstelling, die niet door de benadeelde kan worden geverifieerd) een vergoeding van de kosten die zij zouden hebben gemaakt indien zij de herstelling zo goed mogelijk hadden uitgevoerd, en die hoger is dan de marktwaarde (en dus de billijke waarde) van de werkelijk verleende dienst. Ten derde stijgen de lasten die eigenaren van voertuigen dragen uit hoofde van premies voor de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid doordat verzekeringsondernemingen een hogere vergoeding uitkeren dan de werkelijke schade die de benadeelden hebben geleden. Ten vierde leidt een dergelijke controversiële rechtspraak tot een aanzienlijke toename van de werklust van de rechterlijke instanties, aangezien verzekeraars, in de hoop hen te overreden hun rechtspraak te wijzigen, niet vrijwillig overgaan tot betaling van dergelijke op controversiële wijze bepaalde vergoedingen, waardoor benadeelde partijen in het merendeel van de gevallen hun zaak bij een rechterlijke instantie aanhangig maken. Ten vijfde ontstaat er een situatie waarbij gespecialiseerde ondernemers (zogenaamde schadevergoedingsbureaus) via een georganiseerd netwerk van vertegenwoordigers benadeelden benaderen die al lang een schadevergoeding hebben ontvangen en hun schade hebben laten herstellen (en daarmee tevreden waren), en hun (mits de verjaringstermijn niet is verstreken) voorstellen om van

de verzekeraar extra bedragen te vorderen in de vorm van het verschil tussen de schadevergoeding die door de verzekeringsonderneming is berekend en uitgekeerd volgens de differentiële methode (en dus ten bedrage van de werkelijk gemaakte kosten, eventueel het waardeverlies van het voertuig) en de zogenaamde schadevergoeding ten bedrage van de „hypothetische kosten” – tegen betaling van een aanzienlijke provisie aan die ondernemingen. Ten zesde leidt dit tot de bestending van rechtsopvattingen in de rechtspraak die in strijd zijn met in andere dan verkeersongevallenzaken geldende bepalingen en de interpretatie ervan, hetgeen ertoe kan leiden dat zij na verloop van tijd ook op andere gebieden zullen worden toegepast. Ten zevende kan een ongerechtvaardigde gunstigere behandeling van benadeelden van verkeersongevallen (eventueel: van iedereen die schadevergoeding van verzekeraars eist) een schending van het beginsel van gelijkheid voor de wet opleveren.

- 16 De rechter kent en deelt volledig de rechtspraak van het Hof van Justitie, volgens welke de beginselen van wettelijke aansprakelijkheid, met inbegrip van schadevergoeding, door het nationale recht worden beheerst [zie arresten van 23 oktober 2012, ██████████ C-300/10, EU:C:2012:656, punten 29-31, en 20 mei 2021, K.S. (Kosten voor het wegslepen van een beschadigd voertuig), C-707/19, EU:C:2021:405, punten 23-27]. De gestelde vragen hebben echter in de eerste plaats betrekking op het conflict tussen enerzijds het „kunnen instellen van een rechtstreekse vordering tegen de verzekeringsonderneming, door personen die materiële schade of lichamelijk letsel hebben geleden” (artikel 18 van richtlijn 2009/103/EG) in samenhang met het feit dat de benadeelde volgens het Poolse schadevergoedingsrecht twee verschillende vorderingen jegens de veroorzaker van de schade kan instellen, namelijk zowel een vordering tot betaling van een schadevergoeding als een vordering tot herstel in natura, en anderzijds het uit het Poolse verbintenissenrecht voortvloeiende beginsel dat de door de verzekeraar verrichte prestatie een „betaling”, dat wil zeggen een uitkering in geld is (artikel 822, lid 1, k.c.).
- 17 De rechter sluit zich aan bij de oplossing dat het Unierecht zich verzet tegen een nationale regeling die tot gevolg heeft dat de benadeelde, die zijn rechtstreekse vorderingsrecht tegen de verzekeringsonderneming wenst uit te oefenen, een van de in het nationale recht beschikbare middelen om de schade te herstellen verliest. Er kan immers worden aangevoerd dat dit de doeltreffendheid vermindert van dit belangrijke instrument dat het Unierecht aan benadeelden van verkeersongevallen toekent, enerzijds omdat het benadeelden ontmoedigt om er gebruik van te maken en anderzijds omdat sommige van de benadeelden die er wel gebruik van maken bepaalde moeilijkheden zullen ondervinden omdat zij zelf het geld moeten voorschieten om hun voertuig te laten herstellen of omdat zij een hersteller moeten zoeken die akkoord gaat met een herstelling zonder contante betaling of die uitstel van betaling aanvaardt.
- 18 In de tweede plaats wijst de verwijzende rechter erop dat het nuttig effect van het Unierechtelijk instrument voor de bescherming van benadeelden van verkeersongevallen, namelijk de rechtstreekse vordering tegen de

verzekeringsonderneming van de wettelijk aansprakelijke partij, ten minste op twee manieren kan plaatsvinden: hetzij door af te wijken van het beginsel dat de prestatie van de verzekeraar een uitkering in geld is — en dus aan de benadeelde het recht toe te kennen om van de verzekeringsonderneming de herstelling van het voertuig te vorderen, hetzij door af te wijken van het beginsel dat de vordering tot herstel in natura wordt gerealiseerd — en de benadeelde dus alleen het recht te geven om van de verzekeringsonderneming geld te vorderen om voor de herstelling van het voertuig te zorgen.

- 19 Volgens de verwijzende rechter vereist het nuttig effect van het Unierecht weliswaar dat de benadeelden van verkeersongevallen beschadigde voertuigen kunnen herstellen zonder dat zij hiertoe (zelfs maar tijdelijk) eigen geldmiddelen moeten aanwenden, maar zou de last voor verzekeringsondernemingen van de bijkomende activiteit op het gebied van schadeherstel voor deze ondernemingen een buitensporige last vormen en als gevolg van de stijging van de kosten van hun activiteiten tot een stijging van de premies voor de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid kunnen leiden en dus uitpakken in het nadeel van eigenaren van motorvoertuigen in het algemeen. Daarentegen blijkt dat de terbeschikkingstelling, door de verzekeringsonderneming van de benadeelden, van financiële middelen die noodzakelijk zijn om zelf een herstel te organiseren, geen buitensporige last legt op de benadeelde, gelet op de realiteit van een moderne, sterk concurrerende markt die naar behoren voldoet aan de vraag naar diensten op het gebied van de herstelling van schadevoertuigen. Om deze redenen neigt de rechter naar het standpunt dat het Unierecht zich niet verzet tegen een nationale regeling als in prejudiciële vraag 2 is beschreven.
- 20 In de derde plaats rijst de vraag of het Unierecht zich verzet tegen een wijze om de nuttige werking ervan naar nationaal recht te verzekeren die erin bestaat, in plaats van de benadeelde onvoorwaardelijk de kosten van een hypothetische herstelling toe te rekenen, te voorzien in een vorm van overdracht van deze middelen die de benadeelde enerzijds in staat stelt de herstelling uit te voeren, maar anderzijds voorkomt dat deze middelen voor andere doeleinden worden gebruikt, met name om het vermogen van de benadeelde verder te vergroten dan het geval zou zijn geweest indien hij niet bij een verkeersongeval was betrokken.
- 21 In de vierde plaats heeft de verwijzende rechter betrekking op het geval waarin de benadeelde niet langer over het beschadigd voertuig beschikt of deze om andere redenen niet (of zelfs niet hypothetisch) kan herstellen. In een dergelijk geval zou hij, gelet op de algemene bepalingen van nationaal recht, niet kunnen eisen dat de veroorzaker van het ongeval het zou terugbrengen in de staat waarin het zich bevond vóór het ontstaan van de schade. Uiteraard zou hij schadevergoeding kunnen eisen ten belope van het verschil tussen de prijs die hij voor het beschadigde voertuig heeft ontvangen en de prijs die hij zou hebben ontvangen indien hij het voertuig onbeschadigd had verkocht – daardoor zou zijn vermogen zijn hersteld in de staat waarin het zich zou hebben bevonden indien hij geen schade in het verkeer had geleden. Volgens de verwijzende rechter kan het Unierecht in een dergelijke situatie dus niet vereisen dat dezelfde benadeelde, die

niet van de veroorzaker kan eisen dat hij zijn auto herstelt, een vordering heeft op de verzekeringsonderneming voor de kosten van een herstelling die hij zelfs hypothetisch niet zal kunnen uitvoeren.